

ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ БІОЛОГІЇ У ТЕСТАХ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Л. С. Ващенко, канд. пед. наук

Питання формування понятійного апарату є досить актуальним на сучасному етапі розвитку біологічної освіти, особливо в базовій школі. Актуальність спричинена суттєвою зміною на тепер конструювання змісту навчальної програми і появою в її прикінцевій частині навчального матеріалу старшої школи. Важливість питання формування понятійного апарату визначено навчальною програмою з біології та програмою ЗНО. Відповідно до чинної навчальної Програми з біології для закладів загальної середньої освіти метою навчання біології є вирішення таких завдань: оволодіння учнями термінологічним апаратом біології та екології, засвоєння предметних знань та усвідомлення суті основних законів і закономірностей... Відповідно до Програми ЗНО з біології випускник повинен, поміж інших умінь, уміти характеризувати біологічні поняття, закони, закономірності..., а також оперувати поняттями.

Аналіз змісту тестових завдань з біології, які були використані під час зовнішнього незалежного оцінювання протягом 2008 –2018 рр., свідчить про те, що понятійний апарат тестів становлять спеціальні та загальнобіологічні поняття кількість яких залежить від змісту завдань та від розділу біології, на основі якого його розроблено, і не залежить від форми тестового завдання. При цьому кількість загальнобіологічних понять становить від 9% до 22% від всіх використаних біологічних понять та спостерігається тенденція до їх зменшення. Спеціальні біологічні поняття є змістовними одиницями окремого розділу біології, а загальнобіологічні є системотворними поняттями і розглядаються як узагальнене відображення суттєвих властивостей предметів навколишнього світу, такий розподіл понять показує спрямованість тестових завдань ЗНО різних років на оцінювання рівня сформованості у випускників предметної компетентності з біології. Міжпредметні і загальнонаукові поняття, які, поряд з загальнобіологічними, є основою для розвитку системного природничо-наукового мислення та певною мірою можуть характеризувати рівень сформованості ключових компетентностей випускників, становлять у тестових завданнях різних років від 8% до 10% від загальної кількості використаних понять.

Розробляючи вимірювальний інструментарій для проведення державної підсумкової атестації за базову школу у формі зовніш-

нього незалежного оцінювання під час якого необхідно буде оцінити рівень навчальних досягнень з біології та виявити готовність школярів навчатися на академічному чи профільному рівні у старшій школі варто, на нашу думку, визначити кількісне співвідношення у тестах завдань, які спрямовані на оцінювання предметних і ключових компетентностей учнів.

СТРУКТУРА ТЕСТУ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ

А. В. Гривко, канд. пед. наук

Формування теоретико-методологічного підґрунтя методики підсумкового оцінювання здобувачів загальної середньої освіти з використанням тестових технологій передбачає аналіз результатів актуальних наукових пошуків і проведення уточнювальних досліджень для вивчення можливих шляхів розв'язання суперечностей у сучасній теорії і практиці тестування.

Аналіз наукових праць показав наявність суперечливих поглядів науковців на питання складності тестових завдань різних форм, еквівалентності закритих і відкритих завдань у процесі оцінювання рівня засвоєння учнями одних і тих самих навчальних конструктів, конструювання тесту в аспекті його зовнішньої організації (порядок, варіанти поєднання й кількісного співвідношення завдань різних форм у одному тесті). Так, є праці (наприклад, К. Грей), в яких доводиться, що порядок завдання в тесті множинного вибору зумовлює статистично значущий вплив на відповідь учнів, тобто результати тестування залежать від порядку виконання завдань. В інших працях (Монка Дж., Сталлінгс В.) обґрунтовується можливість одного й того самого тесту, але з різним порядком групування завдань, як альтернативу розроблення кількох варіантів тестів. Вивчення особливостей поєднання завдань різних форм в тесті здійснено в аспекті нашого дослідження, спрямованого на виявлення впливу зовнішньоорганізованих конструктів критеріально-орієнтованих тестів на результативні показники підсумкового тестування здобувачів загальної середньої освіти.

Аналіз результатів першого етапу експериментального дослідження дав змогу довести змінність показника сили впливу чинника "форма завдання" залежно від комбінації завдань у тесті (закритих завдань із множинним вибором, завдань на встановлення відповідності та відкритих завдань із вільно конструйованою відповіддю). Такі результати зумовили проведення другого етапу дослідження,